معیار عثمان در انتخاب قرائات در توحید مصاحف

شاگرد: عرض کردم اختلاف قرائات زیاد بود، چرا از بین این قرائات، عثمان تنها این چند قرائات را انتخاب کرد؟ چه خصوصیتی داشت که او این چند قرائت را انتخاب کرد؟

استاد: عرض کردم عثمان میدید مصاحف الصحابه هست، کاری که او کرد این بود که آن مصاحف را احراق کرد، البته به گردن حذیفه گذاشتند که او آمد گفت نزاع شده. جلوتر عرض کردم کار سیاسی-اجتماعی بود که عثمان میخواست این کار را بکند، اما آن را به گردن حذیفه گذاشتند. به نظرم قبلاً بحث کردهایم. او آمد گفت در مصاحف الصحابه جایی که اختلاف در رسم معتنی به است، یک مصحف را میزان قرار میدهیم، آن جایی که اختلاف قرائات مربوط به ضبط است -نقطه و اعراب و ... است- در همین سامان می دهد. لذا عمدا نقطه را نیاوردند. عمدا نقطه را حذف کردند برای این که قرائات را بتوانند بیاورند . لذا مصحف عثمان معروف شده، چون او حاکم بود. بعد هم یکی از آنها را به خودش دادند. و الا آن چه که اهل فن میگویند این است که میگویند «مصحف زید»، «قرائة زید»؛ یعنی قرائت زید بن ثابت. بنابراین رسم یک مصحف را محور قراردادو همه را به آن برگرداندن و توحید مصاحف کرد. توحید مصاحف الصحابه. این یکی را گذاشت، بقیه قرائات زیاد را گفت، هر چه این رسم آن را کنترل میکند، دیگر سراغ بقیه آن نرویم. میگویند «اجمعت الامة» که دیگر سراغ آنها نرویم. ابن شنبوذ برای مخالفت با این اجماع مقید بود که خلاف مصحف عثمان بخواند.

شاگرد2: ایشان میخواهند این را بگویند به قدری کثرت مصاحف زیاد بود که نمیتوانست جلوی همه آنها را بگیرد، مجبور شد فضایی درست کند که تعدادی از مصاحف بماند.

شاگرد: نه. اگر این چند اختلاف را انتخاب کرد و حفظ کرد، چرا اختلافات دیگر را انتخاب نکرد؟ ترجیح حفظ این اختلافات بر اختلافات دیگر چه بود؟

استاد: الآن واضح گفتید. نکته مهمی است. درست است که پنج مصحف بود، ولی رویه اصلی قرائات بسیار رایج بین دوتا و سه تا بود. لذا از ابن عیینه پرسید:

> حدثنا أبو الطاهر قال سألت سفيان بن عيينة عن اختلاف قراءة المدنيين والعراقيين هل تدخل في السبعة الأحرف فقال لا وإنما السبعة الأحرف كقولهم هلم أقبل تعالى أي ذلك قلت أجزاك قال أبو الطاهر وقاله ابن وهب قال أبو بكر محمد بن عبد الله الأصبهاني المقرئ ومعنى قول سفيان هذا أن اختلاف العراقيين والمدنيين راجع إلى حرف واحد من الأحرف السبعة[1]

«اختلاف قراءة المدنيين والعراقيين هل تدخل في السبعة الأحرف»، او هم که گفت «لا، حرف واحد». خیلی جالب است. پس در بدنه امت اسلامیه یک قرائت هایی بود که تثبیت شده و رایج

بود. ولذا در این جور چیزها اختلاف مصاحف را ملاحظه کرده‌اند. اما یک قرائاتی بود که به آن وضوح و انتشار وسیع نبود، برای مصاحف صحابه یا سائر قرائات ماند.

---

[1] التمهيد لما في الموطأ من المعاني والأسانيد (۸/ ۲۹۳)

بازبینی #2
ایجاد شده 13 ژوئن 2024 11:15:58 توسط ... .
به روزرسانی شده 18 ژوئن 2024 13:58:39 توسط ... .